

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5020/2561

นาย ศ.โจทก์ นางสาวหรือนาง ห. กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1548, ป.พ.พ. มาตรา 1627, ป.พ.พ. มาตรา 1598/28

ย่อ / หลักกฎหมาย

เจตนารมณ์ของ ป.พ.พ. มาตรา 1548 บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก ซึ่งจะต้องไปแสดงความยินยอมต่อนายทะเบียนและเป็นเรื่องเฉพาะตัว ผู้อื่นจะให้ความยินยอมแทนไม่ได้ ทั้งนี้เด็กและมารดาเด็กต้องอยู่ในฐานะที่จะให้ความยินยอมได้ เมื่อโจทก์เคยฟ้องจำเลยทั้งสองขอให้ศาลพิพากษาว่าจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ และให้จำเลยทั้งสองไปให้ความยินยอมต่อนายทะเบียน คดีดังกล่าวจำเลยทั้งสองคัดค้าน ดังนั้น การที่โจทก์จะไปยื่นคำร้องจดทะเบียนเป็นหนังสืออีกเพื่อให้ นายทะเบียนมีหนังสือถึงจำเลยทั้งสอง ตามมาตรา 1548 วรรคสอง ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพราะเป็นที่เห็นได้ชัดแจ้งแล้วว่า จำเลยที่ 1 ปฏิเสธ ส่วนจำเลยที่ 2 ก็ยังไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ พฤติการณ์ถือว่าโจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิแล้ว โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องป.พ.พ. มาตรา 1548 วรรคสาม บัญญัติถึงการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาลใน 3 กรณี คือ กรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ เมื่อจำเลยที่ 2 ยังไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ คดีจึงต้องพิจารณาเพียงว่าการไม่ให้ความยินยอมของจำเลยที่ 1 ผู้เป็นมารดามีเหตุสมควรหรือไม่ การที่ศาลชั้นต้นได้นัดพร้อมเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุที่จำเลยที่ 1 ไม่ให้ความยินยอม เพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัยคดีตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว การที่ศาลชั้นต้นงดสืบพยานจึงหาใช่ไม่ให้โอกาสจำเลยทั้งสองต่อสู้คดี

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์และให้จำเลยทั้งสองไปให้ความยินยอมต่อนายทะเบียนในการจดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย หากจำเลยทั้งสองไม่ไปให้ความยินยอมต่อนายทะเบียนหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ ให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงความยินยอมของจำเลยทั้งสองต่อนายทะเบียนในการจดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ จำเลยทั้งสองให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์จดทะเบียนรับเด็กหญิง ก. เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ ส่วนที่โจทก์ขอให้จำเลยทั้งสองไปให้ความยินยอมต่อนายทะเบียน หากไม่ไปหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการให้ความยินยอมนั้น เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 วรรคท้าย จึงให้ยกคำขอส่วนนี้ของโจทก์ ให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 20,000 บาท จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยทั้งสองฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ฎีกาโต้แย้งรับฟังได้ว่า โจทก์และ

จำเลยที่ 1 อยู่กินฉันทามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสมาตั้งแต่ปี 2548 มีบุตรด้วยกัน 1 คน คือจำเลยที่ 2 ซึ่งเกิดเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 ต่อมาวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2553 นาง ต.จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรบุญธรรม โจทก์เคยยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองต่อ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขอให้บังคับจำเลยทั้งสองไปให้ความยินยอมในการที่โจทก์จะ จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ แต่โจทก์กับจำเลยที่ 1 ตกลงกันได้ โดยโจทก์แถลงไม่ติดใจจดทะเบียนรับรองบุตรและได้ถอนฟ้อง ปัญหาวินิจฉัยประการแรกตามฎีกา ของจำเลยทั้งสองมีว่า การที่โจทก์ไม่เคยพาจำเลยทั้งสองไปให้ความยินยอมในการขอจดทะเบียน รับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อนายทะเบียนสำนักงานเขตตามเจตนารมณ์แห่ง บทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 วรรคสอง โจทก์จึงยังไม่มีอำนาจฟ้อง หรือไม่ นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "บิดาจะ จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก" วรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณีที่เด็กและมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อนำนายทะเบียน ให้ นายนายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็ก ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้ สันนิษฐานว่า เด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน" และวรรคสาม บัญญัติว่า "ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็ก คัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การ จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล" เห็นว่า ตามเจตนารมณ์ของบทกฎหมาย บิดา จะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก ทั้งเด็กและมารดาเด็กจะต้องไปแสดงความยินยอมต่อนายทะเบียนด้วย ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะ ค้ำครองสิทธิที่เด็กจะพึงได้รับจากผู้เป็นบิดาเป็นเรื่องประโยชน์ของเด็กและการให้ความยินยอม เป็นเรื่องเฉพาะตัว ผู้อื่นจะให้ความยินยอมแทนไม่ได้ การที่กฎหมายบังคับให้ผู้ขอรับรองบุตรต้อง ได้รับความยินยอมก็ต่อเมื่อเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะที่จะให้ความยินยอมได้ เมื่อข้อเท็จจริง ได้ความว่าโจทก์เคยฟ้องจำเลยทั้งสองต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเพื่อขอให้ศาลพิพากษา ว่าจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ และให้จำเลยทั้งสองไปให้ความยินยอมต่อ นายนายทะเบียนให้โจทก์จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์มาก่อนแล้ว ซึ่ง ในคดีดังกล่าวก็ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองได้คัดค้านการขอจดทะเบียนรับรองบุตรผู้เยาว์ เช่นนี้ การที่ โจทก์ฟ้องคดีนี้เพื่อขอจดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์โดยขณะยื่น ฟ้องคดีนี้จำเลยที่ 2 อายุเพียง 7 ปีเศษ ยังไร้เดียงสา และจำเลยทั้งสองยังคงให้การปฏิเสธต่อสู้คดี ขอคัดค้านการขอจดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์เช่นเดิม ดังนั้น การ ที่โจทก์จะไปยื่นคำร้องจดทะเบียนเป็นหนังสืออีกเพื่อให้ นายนายทะเบียนมีหนังสือถึงจำเลยทั้งสองตาม มาตรา 1548 วรรคสอง ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เพราะเป็นที่เห็นได้ชัดแจ้งแล้วว่า จำเลยที่ 1 ปฏิเสธ ส่วนจำเลยที่ 2 ก็ยังไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ ทั้งสิทธิได้รับมรดกของจำเลยที่ 2 อันจะพึงได้จากโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 ประกอบมาตรา 1629 อาจต้องเนิ่นนานออกไปพฤติการณ์ถือได้ว่าโจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิแล้ว โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้อง ต่อศาลขอให้พิพากษาว่าจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ฎีกาประการนี้ของจำเลยทั้งสอง ฟังไม่ขึ้น ปัญหาวินิจฉัยประการต่อมาที่จำเลยทั้งสองฎีกาสรุปรว่า ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการ พิเคราะห์ไม่ชอบทำนองไม่ให้โอกาสจำเลยทั้งสองต่อสู้คดีตามที่จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้คดีได้

อย่างเต็มที่และสอบข้อเท็จจริงจากโจทก์ไปฝ่ายเดียว โดยงดสืบพยานฝ่ายจำเลยทั้งสอง อันเป็นการขัดกับเจตนารมณ์แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 นั้น เห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 วรรคสาม บัญญัติถึงการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาลใน 3 กรณี คือ กรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ ซึ่งคดีนี้กรณีผู้เยาว์ไม่อาจให้ความยินยอมนั้น ศาลฎีกาได้วินิจฉัยข้างต้นแล้วว่า จำเลยที่ 2 ยังไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ คดีจึงมีปัญหาพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่าการไม่ให้ความยินยอมของจำเลยที่ 1 ผู้เป็นมารดามีเหตุอันสมควรหรือไม่ เพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาว่าสมควรให้โจทก์จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรหรือไม่ เมื่อพิจารณาการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั้งหมดแล้ว แม้ปรากฏว่าศาลชั้นต้นให้ทนายจำเลยทั้งสองหยุดถามค้านและงดสืบพยานโจทก์และจำเลยทั้งสองก็ตาม แต่ศาลชั้นต้นได้นัดพร้อมเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก เมื่อถึงวันนัด ศาลชั้นต้นได้สอบถามนาง ต. ผู้รับบุตรบุญธรรมได้ความว่า โจทก์คือบิดาของจำเลยที่ 2 เคยติดต่อมาที่นาง ต. เพื่อจะมาพบจำเลยที่ 2 นาง ต. จึงบอกโจทก์หากจะพบลูกให้ติดต่อกับมารดาจำเลยที่ 2 แล้วนาง ต. แจ้งสิทธิว่าเป็นผู้รับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรบุญธรรมแล้วและไม่ยอมให้โจทก์พบ ส่วนที่จำเลยที่ 1 จะยินยอมหรือไม่นาง ต. ไม่สามารถให้ความเห็น ความยังปรากฏในรายงานกระบวนการพิจารณาในวันดังกล่าวว่าจำเลยที่ 1 ไม่มาศาล ศาลชั้นต้นจึงได้เลื่อนนัดไปอีกเพื่อสอบถามข้อเท็จจริง ซึ่งเมื่อถึงวันนัดจำเลยที่ 1 มาศาล ศาลชั้นต้นได้สอบถามจำเลยที่ 1 ถึงเหตุที่ได้คัดค้าน จำเลยที่ 1 ก็ได้แถลงว่าการที่โจทก์ยื่นฟ้องเพื่อจดทะเบียนรับรองบุตรในคดีนี้ จำเลยที่ 1 คัดค้านเพราะเหตุว่าโจทก์ขาดความรับผิดชอบต่อบุตรและต่อจำเลยที่ 1 โดยทิ้งจำเลยที่ 1 และบุตรไปตั้งแต่บุตรอายุ 6 เดือน ทั้งที่รู้ว่าจำเลยที่ 1 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำให้จำเลยที่ 1 และบุตรอยู่ด้วยความยากลำบากและมีหนี้สิน และทราบว่ามีผู้อื่นอยู่เรื่อย ไม่อยากให้บุตรไปพบเจอสภาพของโจทก์ซึ่งเป็นบิดามีผู้อื่นอยู่หลาย ๆ คนในเวลาเดียวกัน เช่นนี้ จึงเห็นได้ว่า ศาลชั้นต้นได้ดำเนินกระบวนการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุที่จำเลยที่ 1 ไม่ให้ความยินยอม เพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัยคดีตามเจตนารมณ์แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 แล้ว การที่ศาลชั้นต้นงดสืบพยานโจทก์และจำเลยทั้งสองจึงหาใช่ไม่ให้โอกาสจำเลยทั้งสองต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ตามที่จำเลยทั้งสองฎีกาไม่ฎีกาของจำเลยทั้งสองในประการนี้จึงฟังไม่ขึ้น ปัญหาประการสุดท้ายตามฎีกาของจำเลยทั้งสองมีว่า สมควรให้โจทก์จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ตามคำแถลงของจำเลยที่ 1 ต่อศาลชั้นต้นดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตที่ฝังอยู่ในใจของจำเลยที่ 1 จึงทำให้จำเลยที่ 1 รู้สึกไม่สมควรที่จะยอมให้โจทก์จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย แต่จำเลยที่ 1 ก็ได้แถลงให้ศาลทราบว่าโจทก์ได้มาเยี่ยมบุตรที่บ้านของนาย ท. พี่ชายของจำเลยที่ 1 ซึ่งจำเลยที่ 1 ได้ฝากให้ดูแลจำเลยที่ 2 และโจทก์ให้เงินครั้งละ 10,000 บาท ถึง 30,000 บาท แสดงว่า โจทก์ได้มีการกระทำเอาใจใส่จำเลยที่ 2 ให้จำเลยที่ 1 ทราบบ้างแล้ว ส่วนที่จำเลยที่ 1 ไม่อยากให้บุตรไปพบเจอสภาพของโจทก์ซึ่งเป็นบิดามีผู้อื่นอยู่หลาย ๆ คนในเวลาเดียวกัน ก็มีสาเหตุอันควรที่ยกขึ้นไม่ให้ความยินยอมเพราะแม่ไม่จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายก็ตาม จำเลยที่ 2 ก็ไม่อาจปฏิเสธสภาพของความเป็นบิดากับบุตรโดยสายเลือดอยู่นั่นเอง พิจารณาได้ความดังวินิจฉัยมา เมื่อพิจารณาต่อว่าปัจจุบันจำเลยที่ 2 เป็นบุตรบุญธรรมของนาง ต. ซึ่งอำนาจปกครองเป็นของนาง ต. เพียงผู้เดียว ดังนี้ แม้ศาลพิพากษาให้โจทก์

จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายก็ตาม แต่ทั้งโจทก์และจำเลยที่ 1 ผู้เป็นบิดา มารดาโดยกำเนิดก็หมดอำนาจปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/28 วรรคหนึ่ง อยู่เช่นเดิม ทั้งขณะศาลฎีกาพิจารณาอยู่นี้ก็ปรากฏว่า จำเลยที่ 2 มีอายุ 12 ปีเศษแล้ว นับว่าพอรู้ความตื้นตันใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้นแล้ว เช่นนี้ การให้โจทก์จดทะเบียนรับจำเลยที่ 2 เป็น บุตรชอบด้วยกฎหมายให้ตรงกับความเป็นจริงของสายเลือดผู้เป็นบิดาโดยกำเนิด ย่อม เป็นประโยชน์สูงสุดของจำเลยที่ 2 ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษามานั้นชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

อาเล็ก จรรยาทรัพย์กิจ · บุญมี ฐิตะศิริ · วีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/5020/2561>